

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 13.07.2026 nr 1.2-2/64-1 ,
SOM/26-0428/-2K

Meie 17.08.2026 nr 8-2/2866

Rahvatervishoiu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (tervishoiu ja sotsiaalvaldkonna koostöö) eelnõu kooskõlastamata jätmine

Lugupeetud minister

Justiits- ja Digiministeeriumile on kooskõlastamiseks saadetud rahvatervishoiu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (tervishoiu ja sotsiaalvaldkonna koostöö) eelnõu. Justiits- ja Digiministeerium jätab eelnõu kooskõlastamata ning põhjendab seda järgmise märkusega.

1. Eelnõuga luuakse ulatuslik mõiste-, juhtimis- ja rollisüsteem, kuigi lahendatav probleem seisneb eeskätt olemasolevate tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna asutuste koostöö, vastutuse ning infovahetuse puudulikkuses.

Regulatsioonid on detailsed ning näivad pigem bürokraatiat suurendavana.

- a. Kasutusele võetakse muu hulgas Eesti õiguses täiesti uudsed ja tundmatud terminid „heaolupiirkond“, „TERVIK“, „heaolupiirkonna koostöökogu“, „koordineerimispiirkond“, „võrgustikujuht“, „terviseteejuht“, „märkamisleht“, „heaoluplaan“ ja „rahvastikupõhine terviseriski juhtimine“. Nende terminite omavahelised seosed ning suhe Eesti senise haldusterritoriaalse ja haldusorganisatsioonilise korraldusega ei ole eelnõus piisavalt selged ega määratletud.
- b. Eelnõus ei ole üheselt arusaadav, kas TERVIK on haldusorgan, koostöövõrgustik, lepinguline ühendus või ühe olemasoleva juriidilise isiku struktuuriüksus. Samal ajal nähakse talle ette seadusest tulenevad ülesanded, siduvad kokkulepped, oma eelarveline eraldatus, rahastamisleping, aruandlus ja tulemuspõhine tasustamine. Samuti kattuvad või põimuvad koostöökogu, TERVIKu, Tervisekassa, kohaliku omavalitsuse üksuste, haiglate ja perearstiabi osutajate pädevused, ilma et otsustus-, täitmis-, rahastamis- ja vastutusahel oleks tervikuna jälgitav.
- c. Näiteks on problemaatiline maakonna nimetamine uueks „heaolupiirkonnaks“ ning ministrile antav võimalus kujundada sellest erinevaid piirkondi. Maakond on Eesti õiguskorras juba olemasolev haldusterritoriaalne üksus. Sama territooriumi ümbernimetamine valdkondlikuks piirkonnaks ei lisa regulatsioonile selgust, vaid tekitab paralleelse ruumilise juhtimistasandi. Ka koostöökogu paigutamine kohaliku omavalitsuse koostööorgani või maakonnakeskuse juurde, sellele riigi ja kohaliku omavalitsuse esindajatest koosseisu ning teistele isikutele siduva mõju andmine ei sobitu selgelt Eesti kohaliku omavalitsuse juhtimismudeliga.
- d. Uute nimetuste ja juhtimisprotsesside rohkus varjab ülesannete tegelikku sisu. Näiteks kattuvad terviseteejuhi ülesanded olulises osas juhtumikorralduse, sotsiaaltöö, patiensendi raviteekonna koordineerimise ja nõustamisega; võrgustikujuhi roll on aga sisuliselt kirjeldamata. Uus ametinimetus on põhjendatud üksnes juhul, kui sellega kaasneb olemasolevatest rollidest selgelt eristatav pädevus, vastutus ja õiguslik seisund. Eelnõu praegune lahendus loob ohu, et sisulise koostöö parandamise asemel tekib uus juhtimiskiht, täiendav halduskoormus ja vastupidi – vastutuse hajumine.

Seetõttu palume kaaluda, kas uute juhtimissüsteemide, koostöökogude, võrgustike, piirkondade jms reguleerimine on hädavajalik. Soovitame detailse regulatsiooni asemel keskenduda koostöö tagamise tegelikele vajadustele.

Ettepanek. Töötada eelnõukohane juhtimis- ja mõistesüsteem tervikuna ümber ning loobuda põhjendamatult uute juhtimisstruktuuride, piirkonnanimetuste ja ametinimetuste loomisest. Koostöö korraldamisel tuleb esmajärjekorras kasutada Eesti õiguskorras juba olemasolevaid ja üldiselt arusaadavaid valitsemise ja halduskorralduse struktuure, mõisteid ning vastutustasandeid, eelkõige kohaliku omavalitsuse üksust, maakonda, kohaliku omavalitsuse koostööorganit, Tervisekassat, tervishoiuteenuse osutajat ja sotsiaaltoetuskande juhtumikorraldust. Kui olemasolev korraldus ei ole eesmärgi saavutamiseks piisav, tuleb iga uus struktuuri ja rolli puhul selgelt põhjendada selle vajalikkust, õiguslikku vormi, pädevust, otsustusõigust, vastutust, rahastamist ning suhet olemasolevate asutuste ja ülesannetega.

Palume eelnõu algatajal:

- a. kaardistada iga kavandatava uue mõiste, struktuuri ja ametinimetuse vaste kehtivas õiguses ning praktikas;
- b. loobuda dubleerivatest või üksnes kujundlikest nimetustest ja kasutada võimaluse korral seniseid õigusmõisteid;
- c. esitada üheselt mõistetav juhtimis- ja vastutusahel, millest nähtub, kes teeb otsuse, kes selle täidab, kes rahastab ja kes vastutab;
- d. hinnata eraldi lahenduse kooskõla kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõiguse ja Eesti ühtse halduskorraldusega;
- e. kaaluda veelkord ja põhjendada, kas kavandatud koostöö saavutatakse paremini olemasolevate asutuste ülesannete, lepingulise koostöö ja andmevahetuse täpsustamisega, selle asemel, et luua uus paralleelne juhtimiskiht.

Muud märkused

2. **Eelnõu § 1 p 4** – sättes on olemas termin *tervisedendaja*, aga palume selguse huvides lisada sättesse ka termin *terviseteejuht*.
3. **Eelnõu § 1 p 7 (§ 8 lg 2)** – palume sättesse lisada, et tervise- ja heaoluprofiili koostamisel ei töödelda isikuandmeid:

„(2) Tervise- ja heaoluprofiili koostamisel ei töödelda isikuandmeid ning selle rakendamisel lähtub TERVIK Tervisekassa, Sotsiaalkindlustusameti, Sotsiaalministeeriumi ja Tervise Arengu Instituudi koostatud juhendist, mis on avaldatud Tervise Arengu Instituudi veebilehel.“

4. **Eelnõu § 1 p 12 (§ 13²)** – juhul kui märkamisleht koostatakse heaolu infosüsteemis, palume säte ka vastavalt sõnastada:

*„(1) Tervishoiutöötajal, kohaliku omavalitsuse üksuse sotsiaaltöötajal või lastekaitsetöötajal (edaspidi koos teavitaja) on kohustus täita **heaolu infosüsteemis** märkamisleht, kui inimesel esinevad üheaegselt terviseprobleemid ja sotsiaalsed raskused ning on põhjendatud kahtlus, et ta ei suuda oma olukorraga iseseisvalt või oma seadusliku esindaja abil toime tulla ja võib vajada valdkondadeülest koordinatsiooniteenust.“*

Juhul kui kõiki andmeid ei märgita ise märkamislehele, vaid osa tuleb teistest andmekogudest, siis palume selguse huvides sätte algus sõnastada järgnevalt:

„(3) Märkamislehe andmekoosseis:“.

5. **Eelnõu § 1 p 12 (§ 13⁴)** – palume töödeldavate isikuandmete kategooriad loeteluna tuua sarnaselt märkamislehele. Praeguse eelnõu sõnastus ei võimalda aru saada, milliseid andmeid on lubatud töödelda.
6. **Eelnõu § 1 p 12 (§ 13⁵)** – tegemist on ulatusliku andmetöötlusega, mis hõlmab pea tervet elanikkonda. Palume seetõttu kaaluda sätestada isikule õigus selline andmetöötlus keelata, kui ta seda ei soovi. Näiteks lisada lõige 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Isikul on tervise infosüsteemi vahendusel õigus käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud andmetöötlus keelata.“

7. Eelnõu § 1 p 17 (§ 29¹ lg 5 p 2) – võttes arvesse, et tugimeeskonna liikmete hulka kuuluvad isikud üksnes oma nõusolekul, ei saa juurdepääs andmetele olla kõigile ühetaoline. Seega palume säte selguse huvides sõnastada järgmiselt:

„2) tugimeeskonna liikmed, välja arvatud käesoleva seaduse § 13³ lõikes 1 nimetatud isikud, – heaoluplaani ja tegevuskava andmed koordineerimise osutamiseks;“

8. Eelnõu § 1 p 17 (§ 29¹ lg 8) – võttes arvesse, et infosüsteemis töötlevad andmeid erinevad osapooled neile pandud ülesannete täitmiseks, palume lõige 8 sõnastada järgmiselt:

„(8) Heaolu infosüsteemi isikuandmete kaasvastutavad töötajad on terviseteejuht ja tugimeeskonna liikmed. Andmekogu haldab Sotsiaalministeerium.“

9. Eelnõu § 1 p 17 (§ 29¹ lg 9) – palume säte sõnastada järgmiselt:

„(9) Heaolu infosüsteemi põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega, milles sätestatakse:

1) kaasvastutavate töötajate ülesanded;

2) vastutav ja volitatud töötaja ning nende ülesanded;

3) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed, kogutavate andmete täpsem koosseis ja nende infosüsteemi kandmise kord;

4) andmetele juurdepääsu ja andmete väljastamise kord;

5) andmete säilitamise täpsem kord.“

Arvestades ka kavandatavaid muudatusi, mille kohaselt isikule tehakse teave kättesaadavaks tervise infosüsteemi vahendusel, siis palume tervishoiuteenuste korraldamise seadust (TTKS) täiendada selliselt, et tervise infosüsteemi andmekoosseisu hulka lisaks riskitunnusele lisatakse ka heaoluplaan ja tegevuskava. Lisaks, et isikul on tervise infosüsteemis võimalus kinnitada talle koostatud heaoluplaan ning anda nõusolek tugimeeskonda kuuluvatele lähedastele isikutele õigus heaoluplaani ja tegevuskava andmeid töödelda.

10. Terminite kasutus – palume eelnõus läbivalt kasutada sama olukorra, samade isikute jne tähistamiseks samu termineid. Eelnõu § 13¹ lõikes 6 nimetatakse TERVIK-u osapooli samas kui lõikes 10 mainitakse TERVIK-u liikmeid. Kui tegemist on samade isikutega, tuleb neile viidates kasutada läbivalt sama terminit. Eelnõu § 3¹ lõike 2 kohaselt on TERVIK koostööorganisatsioon, samas moodustatakse § 8¹ alusel koostöökogu. Kuivõrd kasutatakse erinevaid termineid (organisatsioon ja kogu), kas tegemist on siis organisatoorselt erinevate lahendustega?

Osaliselt on kasutatavad terminid ka avamata, eelnõust ei selgu, kes on võrgustikujuht, mis on koordineerimispiirkond (mis on selle suhe ja roll TERVIK-uga). Terminikasutus ei arvesta ka Eesti õiguses juba olemasolevate terminitega. Näiteks luuakse uue terminina healupiirkond, kuigi see kattub – vähemalt esialgu – maakonnaga. Sama territooriumi ümbernimetamine valdkondlikuks piirkonnaks ei lisa regulatsioonile selgust, vaid tekitab paralleelse ruumilise juhtimistasandi (nn silotorni efekt). Palume eelnõu terminikasutus üle vaadata ning tagada, et sama nähtusi, isikuid jm nimetatakse samade terminitega, samuti, et eelistataks olemasolevaid termineid.

11. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

- Lisa: 1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
 2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Markus Ühtigi 51914873
Markus.Yhtigi@justdigi.ee

Mari Käbi
Anu Leps
Kristel Niidas
Illimar Pärnamägi
Monika Tappo
Joel Kook
Aili Sandre